

'Koplopers moeten kans krijgen'

'Het eerlijke boerenleven.' Volgens minister Gerda Verburg van Landbouw kan het twee kanten op. De kleine familiebedrijven zullen zich specialiseren of er iets anders naast gaan doen en er zullen grote megafarms komen met tienduizenden varkens en miljoenen kippen. De pioniers van die laatste trend moeten wel een kans krijgen, vindt de minister.

Door Leon Janssen

Landbouwonwikkelingsgebied (LOG) Witveldweg in Grubbenvorst. Een open vlakte en een weg waarlangs enkele bedrijven liggen. Een varkenshouder, een boomkweker, een plantenkweker. Het gebied moet ruimte gaan bieden aan zes intensieve veehouderijen die elders moeten verkassen omdat ze daar een bedreiging vormen voor de natuur of te dicht bij een woonkern liggen. Maar het zou ook de locatie moeten zijn waar innovatieve intensieve veehouderijen nieuwe concepten kunnen testen. Het Nieuw Gemengd Bedrijf, dat onderdak zou gaan bieden aan 35.000 varkens en 1,3 miljoen kippen en waartoe een grote mestvergistingsinstallatie en kippenslachterij worden toegevoegd, valt onder die laatste categorie.

Tegenstanders, verenigd in de actiegroep Behoud De Parel, ratelen hun bezwaren op. De nieuwe megafarm in Grubbenvorst zou leiden tot meer vrachtverkeer, veel fijnstof, ziekten, stank, aantasting van het open landschap en ten koste gaan van het dierenwelzijn. Bovendien zou de immense schaalvergroting de doodsteek betekenen voor de familiebedrijven in de regio. De gemeenteraad van Horst aan de Maas neemt 12 februari een besluit over wat er kan en mag in LOG Witveldweg.

De perikelen in Grubbenvorst zijn ook doorgedrongen tot de Haagse burelen. Niet verwonderlijk, want het Nieuw Gemengd Bedrijf is voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een belangrijke pilot om te kijken hoe het uitpakt met dit soort grote intensieve veehouderijen. Onlangs presenteerde minister Gerda Verburg haar toekomstvisie op de veehouderij. Daarin stelt ze dier en milieu centraal. Over vijftien jaar moet de veehouderij in alle opzichten duurzaam zijn, vindt Verburg. Daartoe zullen boeren in de intensieve veehouderij hun werkwijze drastisch moeten veranderen. Dat varkenshouders hun dieren de staarten afknippen omdat ze in de bio-industrie zo geïrriteerd raken dat ze elkaars staarten afbijten en dat de snavels van kip-

pen worden afgeknipt omdat ze elkaar pikken in de volle hokken, moet tot het verleden behoren, stelt Verburg. Het vee moet weer vee kunnen zijn, natuurlijk gedrag vertonen en daglicht krijgen. En de arbeidsomstandigheden voor de werknemers moeten goed zijn.

Maar is dat alles te combineren met een megafarm als het Nieuw Gemengd Bedrijf dat in Grubbenvorst zou moeten komen? Gerda Verburg is ervan overtuigd dat het kan. Volgens haar wordt de discussie in het Limburgse echter niet altijd zorgvuldig gevoerd. Wordt er een negatief beeld geschetst, terwijl schaalvergroting in haar ogen ook veel voordelen biedt. „Door schaalvergroting bereik je kostenvoordelen en is het makkelijker te investeren in dierenwelzijn, luchtkwaliteit en milieu”, zegt ze. „Bovendien kun je dan investeren in vernieuwende technieken en hoeft je niet zoveel met dieren en mest te sjouwen. Bij de kippenhouderij bijvoorbeeld, kun je de keten van het ei tot de slachterij in één bedrijf houden. Bij de varkens zit er bij het Nieuw Gemengd Bedrijf dan wel geen slachterij bij, maar de keten van het fokken tot het moment dat de dieren geslacht worden, zit op één plek. Bij de mest hetzelfde verhaal. Die wordt ter plekke verwerkt in een vergistingsinstallatie die energie levert. En dan

heb je het principe van de gesloten kringloop, wat tegenwoordig ook wel *cradle to cradle* wordt genoemd. Dat spreekt me aan. Het kan een mooi voorbeeld zijn voor anderen om via dat principe te gaan werken, zodat ook zij binnen die vijftien jaar duurzaam zijn. Want dat is toch mijn ambitie voor de veehouderij. Maar dan heb je goede voorbeelden nodig. Initiatiefnemers die hun nek durven uit te steken. Als overheid moet je laten zien dat je ze steunt en erachter staat. En, dat is ook belangrijk, die bedrijven moeten transparant zijn en vertellen waar ze mee bezig zijn. Ik heb me ook laten vertellen dat er in Grubbenvorst een klankbordgroep komt waarin ook omwonenden zitten. Daarmee maak je een goede verbinding met de omgeving en geef aan dat je luistert naar de omwonenden. Op die manier ben je bezig met een maatschappelijke discussie en niet alleen met beelden. Door bepaalde belangengroepen wordt namelijk alleen aandacht gegeven aan beelden door te spreken over varkensflats en door spandoeken met gasmaskers te maken. Sommige mensen voelen zich door de spandoeken, slogans en petitie onder druk gezet. Een gemeenteraad moet niet alleen naar de beelden kijken, maar alle argumenten afwegen. Ik heb wel zoveel vertrouwen in de raad dat hij dat ook doet.”

Een van de argumenten van de

tegenstanders van megastallen is dat het open landschap wordt opgeofferd voor de intensieve veehouderij. Waarom die niet naar het buitenland verplaatsen?

Verburg: „De landbouw en vee-teelt nemen nu 10 procent van het bruto nationaal product voor hun rekening en de export van vlees en zuivelproducten zijn samen goed voor 40 procent van het exportoverschot. Het draagt dus in grote mate bij aan onze welvaart. Willen we dat dan prijsgeven? Ik denk het niet. Je kunt wel veel doen aan de landschappelijke inpassing van de bedrijven. Daar mag je best eisen aan stellen. Geen grote gebouwen midden in het veld. Vaak wordt er gesproken over varkensflats, maar dat beeld is niet juist. In Nederland krijgen we hooguit stallen met twee lagen. Die zou je deels in de grond kunnen bouwen, zodat de stal lager is. Of door een dak met mos te beplanten kun je zo'n stal op laten gaan in de natuur. En waarom geen fietspad aanleggen over het dak van zo'n varkensstal, zodat het toeristisch gebruikt kan worden? Een slimme architect kan allerlei oplossingen verzinnen om zo'n bedrijf in te passen in het landschap. Een stal met daaromheen planten en bomen is niet de enige manier.”

De minister is zich ervan bewust dat vernieuwing en landschappelijke inpassing hun prijskaartje hebben. „Maar als we eisen

stellen aan dierenwelzijn en milieu en van ondernemers verlangen dat ze daarin investeren, mag die ons ook een bijdrage vragen”, stelt Verburg. „Dat kan op twee manier: door investeringssubsidies of door hogere prijzen te betalen voor hun producten. We moeten als consument dan wel bereid zijn die hogere prijzen te betalen. We hebben veel aandacht voor lekker eten en drinken, maar ook voor de vraag hoe ik gezond kan blijven, voor kwaliteit. Dat geldt ook voor het buitenland. Met name Duitsland, waar 80 procent van ons vlees naartoe gaat. Kwaliteit is ons handelsmerk, daarin hebben we een koploperspositie. Daaraan kunnen megabedrijven bijdragen. Maar wel onder de condities die ik noemde: aandacht voor mens, dier en milieu. Dat is wat de mensen willen.”

Want het 'eerlijke boerenleven' staat in de belangstelling, weet Gerda Verburg. De populariteit van het datingprogramma *Boer zoekt vrouw* is daarvan volgens haar het bewijs. Zelf slaat ze geen uitzending over, neemt zelfs vroegtijdig afscheid van een verjaardagsfeestje als haar favoriete programma op de buis komt. „Een fantastisch programma”, vindt ze. „Het laat zonder te romantiseren zien wat er op de boerderij gebeurt en dat er in deze sector heel hard gewerkt wordt.”

Illustratie Ruben L. Oppenheimer